ШАГБАЗЪ-ГИРЕЙ ИЗМАИЛОВИЧЪ
АХМЕРОВЪ
КАЗАНЬ

سواد خوان

معارف اسلامیه‌دن

جزء اول

❀ ع ❀

بو کتاب قزان اونیویرسیتیتی‌ننك طبع خانه‌سنده
باصمه اولنمشدر ۱۸۹۱ نچی یلده

سَوَادْ خوانْ

صبیان اوچون سَوَادْ تعلیمنی وتعلیم ننك بعض اصولنه تنبیه نی وبر نیچه فوائدنی مشتمل اولان (سَوَادْ خوان) نامنده بر رساله ء لطیفه درخدمة دینیه اولمق املیله عالمجان بن محمدجان بارودی ترتیب ایدن معارف اسلامیه ننك جزء اولی در

رخصت بیرلدی سنکت پیتربورخده ۲۶ نچی مارتده ۱۸۹۱ نچی یلده

وکان طبعه لسبع خلون من ذی القعدة سنه ۱۳۰۸ بمطبعة الخزانة بمدینة قزان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هر صبی‌غه تُلی تزالوب یتکاچ اعوذ بسمله نی حرفلرینی
درستلاب اینورگا اوگرانمك كرك
ودخی لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰه محمّدٌ رسولُ اللّٰه کلمه سنی یتوشدروب
اینورگا اوگرانمك كرك
بالاننك تلی وهوشی تزالگاچ شفقت برله حروف هجأنانوتماق
تیوشلی. هرقایسی حرف‌ننك صورتنی کونکلنه آلسون مثلا
(ا) صورتنی تمام تانوتوب (ب) صورتنی اوگرانلور (ب)
صورتنی بلکاچ (ت) صورتنی تعلیم بیرلور وهکذا ۱۰ حرف‌لرننك
صورت‌لرینی تمیز اینمااینچه تلُدن ایشتوبرله یاددن اوقومق
بیك ضررلی دور. تانومای فهملمای اوقوننك یاراقسز ایکاننی
معلّم‌لر بلکایلر وبالالرغه بلدرگایلر ۱۰ کر حرف نی اوقوغانده

یازدره بارسالار تانوماق اوچون بیك مفید بولور کورکام یازماسه‌ده‌حرف روشنی یازه‌بلسه کفایه · حروف هجائی ـ تنها ـ اوّل[2] کلمه‌ده ـ اخیر[3] کلمه‌ده ـ وسط[4] کلمه‌ده ـ بولمق اعتباریله دورت درجه‌ایتوب تعلیم ایدلور ·

﴿ درجهٔ اولی تنها حرفلر ﴾

هر حرفنی اسمی برله‌ایتلور الف با تا حا خا کاف دیو یومشاق وقاتی حرفلرنی ـ ثا و سین آیرمه‌لرینی یخشی بلدرمك تیوش

ا ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ

ر ز ژ س ش ص ض ط ظ ع غ

ف ق ك گ ل م ن و ه ی

﴿ درجهٔ ثانیه ﴾ حرفلرننك اول کلمه‌ده بولغانداغی روشلری

بـ تـ ثـ جـ حـ خـ سـ شـ صـ ضـ

طـ ظـ عـ غـ فـ قـ کـ لـ مـ نـ هـ یـ

﴿ درجهٔ ثالثه ﴾ حرفلرننك اخیرده بولولاری روشی

ـا ـب ـپ ـت ـث ـج ـچ ـح ـخ ـد ـذ

ـر ـز ـژ ـس ـش ـص ـض ـط ـظ ـع ـغ

ـف ـق ـك ـگ ـل ـم ـن ـو ـه ـی

﴿ درجهٔ رابعه ﴾ حرفلرننك اورته‌ده بولغان روشلری

ـبـ ـپـ ـتـ ـثـ ـجـ ـچـ ـحـ ـخـ ـسـ ـشـ ـصـ ـضـ

ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه ى

فصل

مذکور دورت درجه حرفلرنی صبی تمام ملکه ایتکاچ سکون وحرکتلرنی بلدرمك کرك - بر آست ایکی آست - بر اُتور ایکی اُتور - بر اوست ایکی اوست - سکون - شده - مد اشارتلرینی آیروب آیروب آنکلاتمق تیوش در

بولارنی بلگاچ حروفده اجرا ایدلور اَ بَ تَ دیو یازغانچه قسقه چه ایتمك اوکراتلور (الف اوستون اَ) (بائ اوستون بَ) دیو اوزایتمق وهجائ قلمق حاجت بولماس

فتحه = اوست

اَ بَ پَ تَ ثَ جَ چَ حَ خَ دَ ذَ رَ زَ ژَ سَ شَ
صَ ضَ طَ ظَ عَ غَ فَ قَ كَ گَ لَ مَ نَ وَ هَ يَ

کسره = آست

اِ بِ پِ تِ ثِ جِ چِ حِ خِ دِ ذِ
رِ زِ ژِ سِ شِ صِ ضِ طِ ظِ عِ غِ
فِ قِ كِ گِ لِ مِ نِ وِ هِ يِ

ضمه = اُتور

اُ بُ پُ تُ ثُ جُ چُ حُ خُ دُ ذُ رُ زُ ژُ
سُ شُ صُ ضُ طُ ظُ عُ غُ فُ قُ كُ گُ لُ مُ نُ وُ هُ يُ

أوشبولرنی یخشی بلکاچ ایکی حرکت‌لی حرفلرننك یازو صورتلرینی وأیتولرینی اوگراتلور مثلا (بًا بٍ بٌ) دیو قسقه‌چه ایتورلر (باغه‌ایکی‌اوستون بًا ـ باغه‌ایکی آستین بٍ) دیو هیچ حرفده هِجالاو حاجت اولماس

ایکی اوستلی حرفلرننك صورتلری

اً بًا تًا ثًا جًا حًا خًا دًا ذًا رًا زًا سًا شًا صًا ضًا
طًا ظًا عًا غًا فًا قًا کًا لًا مًا نًا وًا هًا یًا

ایکی آستلی حرفلر

اٍ بٍ پٍ تٍ ثٍ جٍ حٍ خٍ دٍ ذٍ رٍ زٍ سٍ شٍ
صٍ ضٍ طٍ ظٍ عٍ غٍ فٍ قٍ كٍ لٍ مٍ نٍ وٍ هٍ یٍ

ایکی اوتورلی حرفلر

اٌ بٌ تٌ ثٌ جٌ حٌ خٌ دٌ ذٌ رٌ زٌ سٌ شٌ صٌ
ضٌ طٌ ظٌ عٌ غٌ فٌ قٌ كٌ لٌ مٌ نٌ وٌ هٌ یٌ

سکون = ساکن

سکونلی حرفنی آلدنده بولغان حرفکه قوشوب ایتولور

اَبْ اَتْ اَثْ اَجْ اَحْ اَخْ اَدْ اَذْ اَرْ اَزْ اَسْ اَشْ
اَصْ اَضْ اَطْ اَظْ اَعْ اَغْ اَفْ اَقْ اَكْ اَلْ اَمْ اَنْ
اَوْ اَهْ اَیْ

سکونلی حرفنی کسره‌کا قوشمق صورتی

اِبْ اِتْ اِثْ اِجْ اِحْ اِخْ اِدْ اِذْ اِرْ اِزْ اِسْ اِشْ

اِصْ اِضْ اِطْ اِظْ اِعْ اِغْ اِفْ اِقْ اِكْ اِلْ اِمْ اِنْ

اِوْ اِهْ اِیْ

سکون‌نی ضمه‌کا قوشو صورتی

اُبْ اُتْ اُثْ اُجْ اُحْ اُخْ اُدْ اُذْ اُرْ اُزْ اُسْ اُشْ

اُصْ اُضْ اُطْ اُظْ اُعْ اُغْ اُفْ اُقْ اُكْ اُلْ اُمْ اُنْ

اُوْ اُهْ اُیْ

سکون‌نی الف دان باشقه حرفلرکه قوشو صورتی

بَرْ بَسْ بَلْ تَنْ جَبْ خَمْ سُمْ شُلْ کُلْ لُمْ عُنْ قُلْ

کِلْ زِدْ بِنْ بِعْ مِنْ قِفْ * فصل *

بونلردان صونك طولو حرکت‌لرنی اوگراتولور طولواوستدن الف حاصل اولور (بٰا ـ تٰا) کبی طولو آستدن یاحاصل اولور (بٖی قٖی) کبی طولو اتوردن واوحاصل اولور (بُوتُو) کبی اشبوقاعده‌نی بالاغه آنکلاتوغه اجتهاد کرك

طولو فتحه

اٰ بٰا تٰا ثٰا جٰا حٰا خٰا دٰا ذٰا رٰا زٰا سٰا شٰا صٰا ضٰا

طٰا ظٰا عٰا غٰا فٰا قٰا کٰا لٰا مٰا نٰا وٰا هٰا یٰا

طولو کسره

اِی بِی تِی ثِی جِی حِی خِی دِی ذِی رِی زِی
سِی شِی صِی ضِی طِی ظِی عِی غِی فِی قِی کِی
لِی مِی نِی وِی هِی یِی

طولو ضمه

اُو بُو تُو ثُو جُو حُو خُو دُو ذُو رُو زُو سُو شُو
صُو ضُو طُو ظُو عُو غُو فُو قُو کُو لُو مُو نُو وُو
هُو یُو

طولو اوستکا ساکن ایارتو

آلْ بالْ جالْ حالْ خانْ شاهْ صاوْ طاوْ طایْ قارْ قازْ
مایْ یاشْ

طولو کسره‌کا ساکن ایارتو

بِیلْ بِیرْ تِیرْ جِیلْ فِیلْ کِیلْ کِیتْ کِیمْ نِیکْ هِیچْ
تِیکْ جِیکْ

طولو ضمه‌کا ساکن ایارتو

اُونْ اُولْ بُوشْ بُویْ بُورْ خُوشْ سُوتْ صُوقْ صُولْ
قُولْ قُونْ کُولْ کُوزْ کُوبْ

فصل

بونلرنی یخشی آنکلاغاچ شدّه‌لی حرفلرنی تعلیم ایـدلور
شدّه‌لی حرف‌ننك قوشولغان ایکی حرف بولماقنی بلدُرولور

بر اوستلی شدّه صورتلری

اَنَّ اِنَّ وِدَّ وَدَّ عِلَّ فِرَّ مِمَّ عَمَّ مَنَّ جِلَّ

بر آستلی شدّه صورتلری

وِدِّ اِمِّ حِبِّ جِبِّ كِدِّ حِلِّ لِمِّ رِبِّ

بر اوتورلی شدّه صورتلری

اُمُّ سُبُّ نِدُّ قُدُّ هُمُّ كُلُّ اُیُّ جُدُّ رُبُّ رُدُّ

ایکی فتحه‌لی شدّه

حُبًّا غَمًّا كُلًّا اَبًّا جَمًّا صَفًّا دَكًّا شَمًّا رَدًّا صُمًّا

ایکی کسره‌لی شدّه

رَبٍّ دَبٍّ حَلٍّ جَدٍّ شَقٍّ مَدٍّ كَدٍّ بَتٍّ شَمٍّ غَمٍّ

ایکی ضمه‌لی شدّه

كُلٌّ صُبٌّ طِبٌّ ضَبٌّ ضَرٌّ سَمٌّ حُبٌّ تَبٌّ غِبٌّ

هر قایسی سبق‌ده حرف وحرکت نوعلری‌ننك صورتلرینی وآنلره مخصوص طاوشلرنی بالاغه بیك یخشی بیلگولتمك لازم‌دور

فصل

یوقاری سبق‌لارنی یخشی بلکاچ اوچ دورت حرفلی کلمه‌لرنی قوشوب ایتوکا اوگراتولور حرفنی حرکه سی برله یالغوز یالغوز ایتکاچ ایکنچی حرف‌کا قوشار

حسن عمر شرف علی صفا احد زفر کرم ملك

فرس باقر شاکر صابر ذاکر قاهر کاظم بصیر

سمیع خبیر حلیم قدیر غفور شکور صبور ضروب

جسور احمد اکبر اصغر احسن اعلم

عزت ملت همت صحت دقت منت شدت نیت

علت عدت مسجد مکتب مخزن مرکب منعم

فصل هر تورلی سوزلر

آتام کلدی سلامت، آنام قلدی ضیافت، خداغه شکر ایتدم،

نماز اوقدم طهارت برلان، سبق اوقدم اخلاص برلان .

آز آز یادغه آلدروب ویازدروب آنکلاتوب اوقتمق کرك

بولور حفظ مشقت بولسه تکلیف ایدولماس

ربم الله، دینم اسلام، پیغمبرم محمد علیه الصلوة والسلام الله

تعالی بزنی یوقدن بار قیلدی تن یاراتدی، جان ویردی،

کورورکا کوز بردی، توتارغه قول بردی، یرورکا آیاق بردی،

سبق اوقورغه تل بردی، بلورکا ذهن بردی، آشارغه اکمك

کومچ بردی، الله نینك بزکا برکان نعمت لرینه شکر قیلامز،

الحمدلله. محمد عليه الصلوة والسلام بزگا دين وايمان اوگراتدی،
علم اوگرانورگا قوشدی آتا آناغه يخشی لق ايتارگا، قرنداش
لرغه شفقت ايتارگا، خيانت قيلماسقا، يالغان وباشقا يمان سوز
سويلماسگا قوشدی. بزلر محمد ننك يخشی يول نی کورستکانی
اوچون يمانلقدان طيغانی اوچون آنکار رحمت اوقيمز
صلوات ايتامز صلی الله عليه وسلم. اسلام ديننده بش وقت
نماز اوقومق، رمضان آينده روزه توتمق، زکات برمك، حج
قلمق، فرض در فرض نی قلغان آدم گا دنياده برکت آخرتده جنت
بولور فرضنی قويغان کشی وهر ياوز کشی دنياده يمان
جزا تابار آخرتده تموغده اوتقه يانار. وهر کم کورکام خلق لی
ويخشی فعل لی بولمق تيوش در *کورکام خلق لر* بار نعمت گا
شکر قلمق، آز بولسه قناعت ايتمك، بلا کلسه صبر قلمق،
قضاغه راضی بولمق، آتا آناغه استاذغه خدمت وحرمت ايتمك،
الوغ لرغه تعظيم ايتمك، کچکلرگا شفقت قلمق، عالم لرنی
وفقيرلرنی دوست توتمق، فاسق وياوز کشی لردن قاچمق،

سبق اوقورغه علم اوگرانوگا تروشمق ، یخشی سبق اوقغاچ کسب ایتمك ، دین اشن دنیا اشندن آلدن کورمك ، صدقه بیرمك کبی *یمان خلقلر *تکبر بولمق ، کشی نی آلدامق ، کشی گا یمان نیتده بولمق ، کونچیلك قلمق ، الوغلرگا ادبسزلیك ایتمك ، اوغرلمق ، فقیرلرنی خورلمق ، کشی لر آراسنده سوز یروتمك ، اورنسز حیوانلرنی رنجتمك کبی در .

کورکام خلقلی بولغان کشی دنیاده آخرتده بختلی ودولتلی بولور یمان خلقلی کشی دنیاده وآخرتده خور بولور وهر وقت جفالی بولور

* فصل *

مسلمانچه یلده اون ایکی آی . اسملری اوشبودر ، محرم ، صفر ربیع الاوّل ، ربیع الآخر ، جمادی الاولی ، جمادی الاخری ، رجب شعبان ، رمضان ، شوال ، ذو القعده ، ذو الحجّه .

کوبراك آلتی آی اوتز کوندن آلتی سی یگرمی توقز کوندن بولور . بر یل اوچ یوز ایللی دورت کون بولور . آی ده دورت آطنه در *

آطنه‌ده یدی کون اسملری شنبه، یکشنبه، دوشنبه، سه‌شنبه
چهارشنبه، پنجشنبه، جمعه. تاولیکده یکرمی دورت ساعت در
هر ساعت آلتمش دقیقه در
مسلمان یلی نه (سنهٔ قمریه) دیرلر (آی یلی) دیمك باشی محرم
آیی ننك اوّل کونی در محرم ننك اونونچی کونی عاشورا بیرامی در
ربیع اوّل ننك اون ایکنچی کونی پیغمبرمز محمد صلی الله
علیه وسلم طوغان بیرامدر. رجب ننك اوّل آطنه کیچی رغائب
بیرامیدر. شعبان ننك اون بشنچی کیچه‌سی برائت بیرامیدر.
رمضان شریف ننك یکرمی یدنچی کیچه‌سی قدر کیچه سی در
الله طوغری کنورسه. شوّال ننك اوّل کونی عید کونیدر
ذوالحجه ننك طوقزنچی کونی عرفه کونیدر حج قیلنه تورغان
کوندر اونونچی کونی قربان چالوعیدی در

فصل

موندن صونکده تانوتوب اعوذ وبسمله وابجد اوقوتوب ابجد
حسابنی ورقم لارینی بلدرمك تیوش بولور *

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أَبْجَدْ هَوَزْ حُطِّيْ كَلَمَنْ سَعْفَصْ قَرَشَتْ ثَخَذْ

ضَظَغُلَا فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنْتُ بِاللّٰهِ

وَمَلَآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ

اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ *

ثَنَاءُ

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالٰى جَدُّكَ وَلَآ إِلٰهَ

غَيْرُكَ * حَوْلَقَة

لَاحَوْلَ وَلَاقُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. تشهد

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ

أَشْهَدُ أَنْ لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

صلوات شريفه اللّهمّ صلّ علٰى محمّدٍ وعلٰى آل محمّدٍ كما صلّيت

علٰى ابراهيم وعلٰى آل ابراهيم انّك حميدٌ مجيد

اللّهمّ بارك علٰى محمّدٍ وعلٰى آل محمّدٍ كما باركت علٰى

ابراهيم وعلٰى آل ابراهيم انّك حميدٌ مجيد *

ربّنا آتنا فى الدّنيا حسنة وفى الآخرة حسنة وقنا عذاب النّار

فصل سبق اوشبو مرتبه كا ايرشكاچ هفتيلك باشلانور بالاغه سهولت

اوچون بلادا سلامده سورهٔ فاتحه اوقغاچ قل اعوذ

برب الناس دن باشلاب يوقارى غه تابا اوقوب بارمق عادت اولمشدر

بالاغه قرآن اوقوتقانده درست تلفظ قيلدرمق لازمدر (ث)

(س) (ص) حرفلرينى آيروب (ح) (خ) حرفلرينى (ع) (غ)

وهم (ض) (ظ) حرفلرينى تجويد قاعده سنچه آيروب ايتوكا

اوگراتمك واجبدر. خطاغه ملكه ايتمكان لسان نى درست كا

عادت قيلدرمق آسان راق بولور. اگر بالاننك (الحمد) اورنينه

(الخمد) (العالمين) بدلينه (الغالمين) (المغضوب) بدلينه

(المغظوب) ديما كنه خلقه راضى بولوب اوتكارسه عاصى بولور

وهم بالانى اضلال قيلغان بولور.

ودخى ادغام، اظهار، اخفا، ترقيق، تفخيم، وقف، ماده لرنده قواعدنى

بلدرمك مرتبه سى بولماساده مقتضاسنچه اوقورغه اوگراتو

تیوشلیدر. بالاغه مِنْ رَبِّكَ ده نون‌نی ظاهر رانی نچکا ایتودن نون‌نی راغه کروتوب رانی قالون قیلوب مِن رَّبِّكَ دیوب ایتو چیتون توکل‌در. باری قرأت برله نماز اوقوچی خلفه بالا حقنده بر آز شفقتلی بولمق کرك. بالاغه هر سبق‌نی خصوصا قرآن سبقینی آز آز بیرمك تیوش‌در. قرآنده آز بولساده درست تلفظ او گرانمك مقصوددر. باشقه کتابده یخشی‌تانوغاچ نه‌ایتکاننی آنکلاو و کونکل‌کا آلو‌مطلوب‌در. یوقارغی دعالارنی اوقوب حفظ ایتکاچ اخلاق‌غه تعلق‌لی اوج دورت حکایه اوقتلور و یخشی آنکلاتلور

حکایه

بُر کشی‌نُنك ایکی اوُغلی بار ایمُش بُرسی صادق آتلی ایکنچی‌سی صابرْ اسملی. بولارنی آتالاری اوقورغه مکْتبْگا بیرکان. صادق مکْتبْکا بارغانده قایتقانده بُرده توقْتامای اوینامای- چوراغان کشی‌گا سَلام بیروب مکْتَب‌ده چاغنده سَبق اوقوب یازوب قنه- بالالر برله اوینامای سویلاشمای- تُروشوب اوقوغان. صادق‌نی شولای بولغانغه کوره آتا آناسی وهم چیت کشی‌لر بیك یاراتا باشلاغانلر. هر وقت ـ صادق اَدَبلی اَنْصافلی بالا اِنْشاءَ اللّٰهُ ظورایغاچده تَوْفیقلی بختلی بولور دیوب خَیر دعاء قیلا باشلاغانلر.

اما صابر سبق‌غه بارغانده قایتقانده توقتاب اوینااب کوچی ینگان نی قیناب ـ مکتب ده وقتده سبقنی یخشی اوقومای بالالر برله سویلاشوب کرا کماس‌کا تشقه ایشلک آلدینه چقوب ـ جونسز یورکان . خلفه‌سی و آتا آناسی سوزلرنده بیك توتماغان . بو صابرنی کچکنه دن خلق یمانلاب رنجوب صابر برده صادق‌قه اوشاماغان بیك ادبسز دیوب سویلی باشلاغانلر آتا آنالر یك طشدن بلدرماسالرده اچلرندن صابرنی یاراتمای باشلاغانلر *

طورا ایغاچ صادق بیك بختلی یخشی‌بای بولغان اما صابر نادان بختسز یمان فقیر بولوب قرداشی صادق‌قه خدمت‌کا کروشوب کوچکه تاماغنی طویدرغان . مونا کچکنه وقتده ادبلی بولوب سبق‌نی تروشوب اوقغان بالانچوك بختلی وهم بای بولدی ده ـ سبق یخشی اوقماغان اوصال بالا نیندای بختسز فقیر یمان بولدی *

❀ حکایه ❀ ٢

عبدالله اسملی کشی‌ننك شاکر ذاکر حامد اسملی اوچ اوغلی بار ایکان . بولار برکون آتالاری آلوب قایتغان آلمانی رخصتسز برگالاشوب آشاغانلار . آتالاری بلوب بولارنی جوابقه‌چاقورغان . شاکر ایتکان (من آشامادم ذاکر برله حامد

آشاغاندر) دیو. آشامادم دیب یالغان ایتکان وهم کشی عیبنی
آچقان. اوشبو ایکی تورلی کناهی اوچون آناسی قامچی برله
صوغب قارانکی بولمه کا جابقان. ذاکر (من آشامادم) دیکان
کیم آشاغانینی ایتمکان. آناسی منی قینامای غنه جابقان
حالده برده یالغان سویلمای تورغان عقللی بالا ایکان - نی
کورسامده طوغریلقدن کوریم دیب آناسینه قورقب قنه
(خطالق برله آشاغان ایدم) دیب جواب بیرکاچ طوغری
ایتکان اوچون آناسی تحسین ایدوب رحمت اوقوغان *
طوغری سویلاو بیك فائده لی ایکان یالغان سویلاو کشی
عیبن ایتو بیك یمان ضررلی ایکان *

حکایه ۳

ایکی یخشی کیونکان بالا ناچار کیوملی بالاغه چراب - برسی
استونك باشنك بیك ناچار ایکان منم بورکمده بیشماتمده
بیك یخشی دیکان آنکار قارشی ایکنچی یخشی کیوملی بالا ایتکان
کیوم برله ماقتانو خطا اش کیوم نی چرمش بالاسنه
کیورتسانکده کیار باغاناغه جابسانکده ترور بیك کرا کلی
اش سبق یخشی اوقو کورکام خلقلی بولودر بو ایسکی کیوملی
بالانك اوقوی خلقی بزدن یخشی بولسه مرتبه سی بزدن
یوقاری بختی بزدن آرتق بولور دیدی. بو سوزلرنی ایشونکاچ

ناچار کیوملی بالا اولگی ماقتانغان بالاغه رنجوب کتدی ایکنچی سنه خیر دعا قیلوب کتدی. اولگی بالاخلق سز عقل سز ماقتانچاق ایکان هم کشی رنجوتکان ایکنچی‌سی عقل‌لی انصافلی ایکان خیر دعا آلغان *

❀ حکایه ❀

بر عقل‌لی بالا استون یابقان طبق برله کورشی‌کا نرسه آلوب بارغانده بر آدم چراب بو طبق ده‌نی بار دیب سوراغان عقل‌لی بالاجواب بیرکان‌نی ایکانتی بلورکا یاراسه استون قابلاماسلر ایدی دیب. بیك یخشی جواب بیرکان *

❀ فصل ❀

اوشبو حکایه‌لر تمامنده ابجد حسابنی ورقم‌لرنی تعلیم مناسب اولور *

(رقم‌لر)

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
بر	ایکی	اوچ	دورت	بش	آلتی	یدی	سکز	توقز	اون

بش رقمنی‌کا ها (٥) یاکه (ل) قویارلر

ابجد حسابی

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	
ی	ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص	
۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	
ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ
۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰	۱۰۰۰

یب	یج	کد	کز	لا	لب
۱۲	۱۳	۲۴	۲۷	۳۱	۳۲
مب	مح	نه	نز	سج	سح
۴۲	۴۸	۵۵	۵۷	۶۳	۶۸
عا	عط	فد	صه	قد	قمز
۷۱	۷۹	۸۴	۹۵	۱۰۴	۱۴۷
رسب	ذنب	ضما	طعه	غمد	
۲۶۲	۷۵۲	۸۴۱	۹۷۵	۱۰۴۴	

اوشبو یازلمش حسابلرنی آنکلانمق ذهن اوتکازو اوچون مفید بولور .

* فصل *

موندن صونکره سوال جواب طریقچه اوشبو کلمه‌لرنی بلدرمك وهم بالالارغه بر برندن سوال وجواب ویروکا اوگراتمك کرك

سوال	جواب
انسان ننك حیوان دن آیرمه سی نی برله *	عقل وادب برله *
عقل سز ادب سز کشی کم حکمنده *	آدم قیافتنده بولسه ده حیوان حکمنده *
عقل ادب نچوك آرتور *	اوقومق یازمق برله وهم ادبلی کشیلرکا صحبت ایتوبرله *
عقل لی بالا سبق نی نچوك اوقور	حرفلرنی وحرکتلرینی بخشی قاراب نی اینکانینی آنکلارغه وکونکلینه آلورغه تروشوب اوقور *
یازو قایچان یازار *	آلغان سبقینی بلکاچ بر آزجال ایتوب

اوقوغان سبقینی کوچُروب وهم
کونکلندن یازار *

عقل لی بالا تاولیك ننك
نی قدرنده اوقور *

کیمنده دورت ساعت اوقور *

نی قدرنده یازار *

ایکی ساعت یازار *

سبق نی یازونی بلگاچ
اوینارغه یارارمی *

آناسندن رخصت آلوب اُویْده یاکه
ایشُك آلدنده یاکه باقچه ده اویناسه یارار

اورامده اویناسه نچوك *

ادبلی بالا اورامده اویناماس اورامده
اویناو اُتلر اشی وهم اُت کا اوخشاغان
ادبسز بالالار اشی در *

آدب لی بالاننك کیوم
سالومی نچوك *

ادب لی بالاننك کیومنده اصلا توزان
بالچیق بولماس بولغان کیومنی قدرلب
کیار سالغاچ یخشی جیوب قویار *

آیاق قول پاکلکی نی
روشلی بولور *

آیاق قولی کرسز پاکیزه بولور
ترناقلری کیسکان بولور *

بخت لی بالانچه یاشنده
نماز اوقی باشلار *

یدی یاشنده نماز اوقی باشلار اون
یاشنده وقتده برده نماز قالدرماس *

اون یاشنده نماز قویغان
بالاغه نی حکم بولور *

اون یاشنده نماز اوقوماغان بالانی
صوقماق تیوشلی بولور *

(سوال)	(جواب)
مسجدده نماز اوقو ادبی نچوك *	اول کرکانده بسم الله ایتوب اونك آیاق برله باشلاب آقرونلق برله بیك الوغ پادشاهلر اوینه کرکان کبی تعظیم برله کروب آنده مونده وکشی کا قاراماینغنه یمان اویناوچی بالالاردن چیتده اولتورمق وادب برله یخشی نماز اوقوغاچ دخی آقرونلاب الوغ آدملرکا یول بروب چقماق در *
ادبلی کشی ننك آشاو واچوینی روشلی *	ادبلی آدم اوینده وقتنده آشار وقتنده اچار اکر بالاننك کشیدن اوّل آشاسی کلسه آتا آناسندن اذن برله اوینده آشار. اما ادبلی بالا اورامده نرسه آلوب آشاماس اورامده آشامق حیوان صفتی در وهم ادبلی بالا آشارغه هرتورلی نرسه صوراماي برگانگا قناعت ایتار*
آدم ننك دیانتی واخلاقی اوچون قایسی علملر لازمدر *	علم عقاید وعلم فقه وعلم اخلاق لازمدر *

(سوال)	(جواب)
علم عقاید نیچوک علم	الله‌ننک بارلقنی وبرلکنی وکورکام صفتلر برله‌صفتلانوینی وپیغمبرنک حق بولماقنی وآخرت‌ننک حق‌لقنی بیان ایتکان علم در *
علم فقه نیچوک علم *	بنده‌ننک هرتورلی فعلی‌ننک جائز وحرام بولماقنی بیان ایتکان‌علم‌در *
علم اخلاق نیچوک‌علم *	کورکام‌خلق‌لرنی‌وآلاربرله‌صفتلانو علاجینی ویمان خلق‌لرنی‌وآلاردن ساقلانو طریقنی بیان‌ایتکان‌علم‌در
کوب عبرت‌لرگا سبب وکوب علم‌لرکارغبت ایتوگا سبب بولغان‌علم قایسیدر	علم تأریخ در *
علم تأریخ ننک حقیقتی نیچوک وتاریخ دیب نی نرسه‌گا ایتورلر *	علم تاریخ دیوب اوتکانده بولغان الوغ پادشاه‌لرننک والوغ عالم‌لرننک ولادت ووفات سنه‌لرینی وآلارننک قیلغان اش‌لرینی ونی‌قدر علم حاصل ایتکانلرینی ونی روشلی اوقوغانلرینی بلدره‌تورغان علم‌کا ایتورلر

سوال	جواب
علم تأریخ دن بر رمسئله بیان ایتکل *	علم تأریخ مسئله‌لرندن مثلا پیغمبرمز محمد صلی الله علیه وسلم عبدالله اوغلی‌در مکه شهرنده توغان قرق یاشنده پیغمبر بولغان ایللی اوچ یاشنده مدینه شهرینه کوچکان آلتمش اوچ یاشنده وفات بولغان *
مسلمانلر تاریخلرنک قایسی سنه نی توتارلار *	محمد صلی الله علیه وسلم ننک مکه‌دن مدینه‌کا کوچکان سنه‌نی توتارلر *
محمد علیه السلام ننک مدینه‌کا کوچووینه حاضر نچه یل *	اوشبو کتابنی یازغان وقتنه بر منک اوچ یوز سکزنچی یل‌در *
نصاری تاریخلرننک قایسی یل‌نی توتارلر *	عیسی علیه السلام ننک ولادت سنه‌سنی توتارلر *
عیسی علیه السلام ننک ولادتینه نچه سنه *	حاضرده بر منک سکز یوز توقسان درنچی سنه *
کشی اوزی ننک یوز صوینی نچوک ساقلارغه کرک	دین علملرینی اوگرانگاچ کسب ایتوب ساقلارغه کرک *
کسب ننک الوغ نوعلری نچه تجارت نی نرسه *	اوچ نوع‌در تجارت زراعت صناعت صاتو وآلو ایتمک *

سوال	جواب
زراعت نی نرسه *	ایگون ایکمك *
صناعت نی نرسه *	هر تورلی هنر ایتمك كتاب یازمق عمارت قلمق آلتونچیلق باقرچیلق كاوشچیلك صابونچیلق كبی *
كسب ایتمك شریعتده ماقتاولی اش می نی قدر لی سی لازم *	كسب قلمق اوزی واهل وعیالی كشی گا محتاج بولماسلیق قدرلی هركم گا فرضدر كسب ایتماسه گناهلی بولور *
كسب ننك مستحب بولغانی بارمی *	نفقه قدرلیدن آرتوقنی قرداشلرینه وفقیرلرگا یاردم ایتار اوچون كسب ایتمك مستحب در *
كسب ننك درست بولماغانی قایسی *	مجرد دنیاغه محبت اوچون بولغان كسب درست توكل در *
بنده هر وقت كم نی ایسونده توتماق تیوش *	الله تعالی نی ایسده توتمق تیوش *
وهر وقت نی نرسه نی خاطرده توتوب آننك اوچون اجتهاد كرك	آنكسزدن كله تورغان اولوم نی دائم ایسده توتمق كرك وهر وقت آننك اوچون آزوق ایتوب الله غه عبادت قلمق كرك *

والحمد لله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین *

اوقومق
و
یازمق